

ХАЛҚАРО БИЗНЕСНИ РИСКЛАРНИ ДИВЕРСИФИКАТЦИЯЛАШНИНГ ГЛОБАЛ СТРАТЕГИЯЛАРИ

Юлдашева Чарос Холмўмин кизи

Глобал менеджмент йўналиши тингловчиси,

Бобоқулов Тўлкин Ибадуллаевич,

Бизнес ва тадбиркорлик олий мактаби,

иқтисод фанлари доктори профессор,

Аннотация. Мақолада халқаро бизнесни рискларни диверсификациялашнинг глобал стратегиялари, молиявий ҳисобот халқаро стандартлари (МҲХС), молиявий ҳисоботларни тайёрлашга умумий ёндашувлар, уларни ўзгартириш учун активлар, мажбуриятлар ва операцияларни ўлчаш ва ҳисобга олиш вариантлари ҳақида маълумотлар келтирилган.

Калит сўзлар: дебет", "қарздорлар", "кредит", танилган. бу атама қарз берадиган одамларни ҳам англатади – қарздорнинг еътиқодига таянадиган кредиторлар, риск, диверсификациялаш, глобал стратегиялари.

Annotation. The article provides information on global strategies for diversifying international business risks, International Financial Reporting Standards (MHXS), general approaches to the preparation of financial statements, options for measuring and accounting for Assets, Liabilities and operations to change them.

Keywords: Debit", "debtors", "credit", known. the term also refers to people who lend – creditors who rely on the belief of the debtor, risk, diversification, global Strategies.

Халқаро бизнесни рискларни диверсификациялашнинг глобал стратегияларида аввало Молиявий ҳисобот халқаро стандартлари (МҲХС) – бу молиявий ҳисоботларни тайёрлашга умумий ёндашувни белгилайдиган ва уларни ўзгартириш учун активлар, мажбуриятлар ва операцияларни ўлчаш ва ҳисобга олиш вариантларини тақдим этадиган ҳужжатлар. Энди бухгалтерия ихтироچиси кимлигини аниқлаш қийин. Фақат икки томонлама тизим XIII-XIV да ўзини намоён қила бошлаганлиги ҳақида баҳслашиш мумкин Шимолий Италиянинг баъзи шаҳарлари. 1340 йилдаги икки марталик бухгалтерия ҳисобининг тўлиқ тизимининг биринчи далиллари Генуянинг муниципал ёзувларида топилган. Бухгалтерия ҳисобини биринчи тизимлаштириш ҳаётининг кўп қисмини Перугия, Флоренсия ва Болония университетларида дарс бериш билан ўтказган Франсискалик роҳиб Лука Пачоли томонидан амалга оширилган деб ишонилади деб китоб чақирилади Аритҳметиса, Геометриса, Про-порционива Пропорционалита. Колумб Америка тупроғига кадам қўйганидан икки йил ўтиб, 1494 йилда Венецияда нашр етилган. Summa асосан математикага бағишланган,

аммо иккита ёзувли бухгалтерия бўлими киритилган «Particularis de Computis et Scripturis», бу мавзу бўйича биринчи нашр еди. Ҳисоб китобларнинг маъносини очиб беради ва унинг талқинлари 500 йил олдин қилинган бўлса-да, бугунги кунгача долзарб ва долзарбдир. Дебет, кредит, операциялар, регистрлар, ҳисоблар, баланс, даромадлар тўғрисидаги ҳисобот – бу атамаларнинг келиб чиқиши Уйғониш даврига бориб тақалади. Шунинг учун бухгалтерия ҳисоби кўпчилик гуманитар фанлар билан бир хил олижаноб насабга даъво қилиши мумкин. Замонавий бухгалтерлар бой луғатни ўз ичига олган мероси билан фахрланишлари мумкин. "Дебет", "қарздорлар", "дебет атамалари лотин алифбосидан олинган дебери, яъни. "керак". "Кредит" атамаси creed билан бир хил илдиздан келиб чиққан бўлиб, "Кимдир ишонадиган нарса." Масалан, Масихийларнинг имон баёноти ҳаворийларнинг ақидаси сифатида танилган. Бу атама қарз берадиган одамларни ҳам англатади – қарздорнинг еътиқодига таянадиган кредиторлар. Дунёнинг турли мамлакатларида шаклланган анъаналар ва ҳуқуқий нормалар молиявий бухгалтерия ҳисобининг турли моделларининг пайдо бўлишига ҳисса қўшган бўлса-да, global миқёсда иқтисодиётнинг интеграцияси ва глобаллашувининг сўнгги тенденциялари мавжуд бухгалтерия моделларини бир-бирига яқинлаштириш зарурлигини аниқлади. Иккинчи Жаҳон урушидан кейин, биринчи навбатда, транс миллий компанияларнинг таъсир доирасининг кенгайиши ва халқаро капитал бозорларининг ривожланиши туфайли бизнес амалиётида сезиларли ўзгаришлар юз берди. Сўнгги 25 йил ичида транс миллий компанияларнинг (ТМК) роли кескин ўзгарди. Улар энди аксарият бозор сегментларида ҳукмронлик қилиб, мамлакатлар, ҳукуматлар ва одамларга таъсир кўрсатмоқда. Бухгалтерия амалиётининг хилма-хиллиги халқаро бизнесни олиб боришда муайян муаммоларни келтириб чиқаради, чунки биз доимо шерик мамлакатнинг анъаналари ва қоидаларига мослашишимиз керак. Баъзи ҳолларда компаниянинг ягона ҳисоб сиёсатини ишлаб чиқишнинг мураккаблиги ТМКларнинг ўзига хос хусусиятлари билан боғлиқ. ТМК ваколатхоналарига ега бўлган мамлакатлар қанча кўп бўлса, ягона стратегияни ишлаб чиқиш шунчалик қийинлашади. Халқаро капитал бозорларининг яратилиши, шунингдек, мавжуд бухгалтерия методологиясини бир-бирига яқинлаштириш зарурлигига олиб келди. Иккинчи Жаҳон урушидан олдин барча молиялаштириш еҳтиёжлари ички манбалардан қондирилган. Бироқ, урушдан кейин вазият кескин ўзгарди. Вайрон бўлган мамлакатларни тиклашга ёрдам берадиган махсус дастурлар халқаро капитал бозорларини сезиларли даражада оширди.

Халқаро бухгалтерия стандартлари қўмитаси (IASC – International Accounting Standards Committee). Халқаро молиявий бухгалтерия стандартларини ишлаб чиқадиган ягона global ташкилотдир. Халқаро бухгалтерия стандартлари Кенгаши (ИАСБ) бутун дунё бўйлаб молиявий ҳисобот учун тадбиркорлик субъектлари томонидан қўлланиладиган бухгалтерия тамойилларини

бирлаштиришга еришишни мақсад қилган мустақил органдир. Халқаро молиявий ҳисобот стандартлари қўмитаси 1973 йилда 10 мамлакатдан: Австралия, Канада, Франция, Германия, Япония, Мексика, Голландия, Буюк Британия, Ирландия ва Акшдан келган бухгалтерлар ва аудиторларнинг professional бирлашмалари ўртасидаги келишув натижасида ташкил етилган. 1983-2000 йилларда халқаро бухгалтерлар Федерациясининг (ИФАС) барча аъзолари еди. Бухгалтерлар (ИФАС)), 143 мамлакатларидан 104 аъзолари 2 миллиондан ортиқ бухгалтерлар ва аудиторлар, ушбу professional уюшмалар аъзолари манфаатларини ифода етган. 2001 йилда қўмита тузилмаси ислоҳ қилинди ва энди у ИАСБ бошқарув Кенгаши деб номланди. ИАСБ иши бухгалтерларнинг professional бирлашмалари, турли компаниялар, молиявий ташкилотларнинг бадаллари, шунингдек бухгалтерия хизматларидан фойдаланишдан олинган фойда Хорижий ҳамкорлар билан ишлаш. Агар компания хорижий шериклар билан фаол ҳамкорлик қилса, улар тушунадиган тилда тузилган ҳисобот ката ортиқча бўлади.

Хулоса: Бугунги кунда компанияларнинг ўсишидаги асосий тўсиқлардан бири бу капиталнинг етишмаслиги. Шу сабабли, фоиз ставкалари нисбатан паст бўлган ва узоқ муддатли кредитлар мавжуд бўлган Ғарб капитал бозорлари ҳозирда айниқса жозибадор. Ушбу тоифага биринчи навбатда энг жадал ривожланаётган тармоқларга (лизинг, савдо, саноат компаниялари) тегишли капитал талаб қиладиган корхоналар киради.

REFERENCES:

1. Suyunov D. X. Corporate governance mechanism: problems and solutions. Monograph // T.: Academia. – 2007. - Т. 200.
2. Suyunov, D., and Elmurod Abdusattorovich Khoshimov. "Methodological aspects of assessing the effectiveness of corporate governance in joint-stock companies. Scientific electronic journal" Economics and innovation technologies " 2 (2018).
3. Suyunov D. H. The main problems of corporate governance and ways to solve them //EPRA International Journal of Economic Growth and Environmental Issues (EGEI) ISSN. – С. 2321-6247.
4. Suyunov D. H. The main problems of corporate governance and ways to solve them //EPRA International Journal of Economic Growth and Environmental Issues (EGEI) ISSN. – С. 2321-6247.
5. Davletyarov M. A., Suyunov D., Kenjabaev A. T. Digitalization of the economy: concepts, problems and implementation strategy //Spectrum Journal of Innovation, Reforms and Development. – 2023. – Т. 12. – С. 209-218.
6. Davletyarov M. A., Suyunov D., Kenjabaev A. T. state regulation of digital transformation of the economy / / American Journal of Business Administration, Economics and banking. – 2023. - Т. 9. - S. 145-150.

7. Д Х Суюнов, Н К Ёрматова. [Цифровая трансформация процессов управления персоналом в коммерческом банке](#). Journal of new century innovations 43 (4), 75-78.
8. S D Kholmuradovich, RH Yuldashevich. [The Role Of Foreign Investments In The Development Of Small Business And Private Entrepreneurship](#). EPRA International Journal of Socio-Economic and Environmental Outlook (SEEO).
9. To'Raqulov Botirturdiboy, S D Xolmuradovich. [Umumiy ovqatlanish korxonalari faolyatini rivojlantirishda marketing strategiyalaridan foydalanishni takomilashtirish](#). Ta'lim fidoyilari 25 (5), 157-164.
10. D Suyunov, M Maxsudov. [The role of energy in the economic development of uzbekistan](#). Science and innovation 1 (A4), 145-149.
11. Д Х Суюнов, БР Турсунов. [Акциядорлик жамиятларда корпоратив бошқарув самарадолигини ошириш](#). Central Asian Academic Journal of Scientific Research 2 (2), 48-55.
12. D.X Suyunov. [Implementation of modern international standards and methods corporate governance](#). International Finance and Accounting 2021 (3), 33.
13. Суюнов Д.Х., Холбаев Б.А. [Лойиҳа бошқаруви: услуб ва стандартлар](#). Ўқув қўлланма. 2018 йил. 195
14. Суюнов Д.Х., Холбаев Б.А. [Методы и стандарты управления проектами](#). учебное. 2018 год. 210 стр
15. D.X.Suyunov, A.T.Kenjabayev. [Elektron tijorat](#). дарслик. 2023 йил. 450 бет.